

En annorlunda barndom

Iris Johansson, född 1945, är autistisk, men tack vare sin fars stöd och skydd under barndomen har hon utvecklat en unik förmåga att förstå den verklighet vi lever i, utan att förlora sitt fria medvetande. Hennes far blev hennes filter och trygghet, och hjälpte henne att navigera världen på sina egna villkor. Genom detta har Iris bevarat en autentisk koppling till sitt innersta och utvecklat en djup visdom om hur vi kan må bra inifrån, bortom anpassning och yttre krav.

Iris lär oss hur vi kan frigöra oss från känslomässiga låsningar och skapa en bro mellan kroppen och medvetandet. Hon vägleder människor att släppa gamla rädslor och hitta en inre frihet där vi bättre kan förstå och känna oss själva. Hennes sätt att arbeta, som hon själv beskriver som en livssyn snarare än en metod, kallas primärt tankearbete och handlar om att återupprätta kontakten mellan våra känslor, vår kropp och vårt medvetande.

Jag har själv ägnat mycket tid åt att söka välbefinnande, både i naturen och i mig själv. Min resa tog mig till en gård där jag kunde leva nära jorden och i samklang med min naturliga rytm. Det blev en möjlighet att inte bara samarbeta med platsen, utan också att utforska och förstå mig själv djupare.

Jag har valt ut några delar ur boken *En annorlunda barndom* av Iris Johansson. Hennes liv och erfarenheter har format henne till en inspirerande person, vars ord ofta väcker både styrka och livsglädje i mig. Iris hade som barn troligen diagnostiserats med autism enligt dagens kriterier, men på den tiden ansågs hon vara dyslektiker och gick därför i vanlig folkskola.

Hennes karriär har varit mångfacetterad. Hon har arbetat som damfrisör, föreståndare på ungdomsgårdar och deltagit i kommunala insatser för ungdomar i riskzonen. Hon har även fördjupat sig i studier inom religionsfilosofi, barn- och ungdomskunskap samt psykologi, vilket lade grunden för hennes framtida arbete. Under många år har hon handledt personalgrupper på institutioner som arbetar med missbrukare, människor med psykiska sjukdomar, autism och andra kommunikationssvårigheter.

I dag lever Iris som pensionär, med sitt liv uppdelat mellan Västmanland i Sverige och Egypten. Jag har läst alla hennes böcker och deltagit i en grupp för primärt arbete. Nedan delar jag stycken från *En annorlunda barndom* som haft en särskild påverkan på mig och som jag känner starkt för. Dessa texter väcker reflektion, styrka och livsglädje – insikter jag hoppas också kan inspirera dig.

Hennes ord om vad som händer i atmosfären vid missfall gav mig tröst när jag gjorde abort tidigt i relationen med Dagar. När vår mellersta son, Vidar, långt senare fick problem i skolan, vände jag mig återigen till Iris. Hon hjälpte mig då att bättre förstå både mina egna känslor och hans, vilket gav oss nya verktyg att hantera situationen.

Orden nedan är hämtade direkt från Iris Johansson, och jag har återgivit dem exakt som de står i boken. För några av styckena saknar jag sidhänvisning.

~

”De flesta andra små barn ger mycket tidigt upp sin medvetenhet om den riktiga verkligheten och låter sig anpassas – eller också blir de trotsiga. När jag så småningom skaffade mig förståelse för den vanliga verkligheten var jag så stor att jag kunde hålla kvar min medvetenhet om den riktiga verkligheten och om hur mänskligheten skulle kunna fungera om den fungerade på samma sätt som djur gjorde. Och jag förstod så småningom att mänskligheten tycktes ha bestämt sig för att leva i konflikt och förstöra mycket av det som skulle fungera utmärkt om vi hade levt i enlighet med vår natur, så som djuren gör. Det finns grupperingar, religiösa, politiska och andra, som hart intresse av att avskilja människan från hennes natur, för så länge hon lever enligt sin natur har de ingen makt över henne. När hon lever enligt sin natur kan hon tänka sig att göra som andra vill när hon uppfattar det som förnuftigt, men andra kan inte få henne att göra något som är skadligt”.

~

”Därmed har det som varit en belastning när jag var liten blivit som en tillgång. Andra kan inte provocera mig och dra in mig i känslospel och intriger och få mig att till exempel ta ställning mot någon icke närvarande” (s 107).

~

”Jag har börjat förstå att om man tar hand om dysfunktionella människor så får man ett helvete och samtidigt en utveckling i sin egen personlighet och karaktär som inte går att få på annat vis. Det är det vi med handikapp ger tillbaka till andra och det gör att vi redan från början har kvitterat, så därför finns det inget vi behöver tacka för, vi står inte i tacksamhetsskuld till någon. Det finns mycket vi kan vara tacksamma för i att andra vill ha fokus på oss och därigenom ta sig an sin egen utveckling, men vi har kvitterat genom att vi inte ger oss utan tvingar andra att ge avkall på sin egen bekvämlighet och lära sig nya saker om sig själv på djupet. Det kan ta lång tid att upptäcka att det enda skälet till att ta hand om trasiga människor är att utveckla sig själv”.

~

”En fördel med att växa upp i den rörliga miljö som jag gjorde, med så många bofasta människor och så många andra som kom och gick, har varit att jag till slut blev resistent mot nya människors atmosfär, att det främmande inte skrämde mig längre. Att det var så mycket människor var svårt för mig att hantera, men jag lyckades till slut genom att Far utgjorde tryggheten och det konstanta i en värld där allt annat var föränderligt. Denna mix att ha tillräckligt mycket som är känt och vant samtidigt som det alltid tillkom något nytt, det är den svåra balansen för att alla som tar sig an personer med olika typer av handikapp. Det gäller både för den egna personens räkning och den man tar hand om. Båda behöver stimulans i det nya och trygghet i det gamla. Förmågan att balansera mellan tryggt och nytt är i sig ett stort konststycke” (s 110).

~

”Han sa till klassen att eftersom jag hade vissa svårigheter med att förstå när jag läste själv så skulle han undervisa allt på lektionerna och att det skulle underlätta för att de andra också så att de endast behövde läsa läxor hemma som en förstärkning... jag har nu i efterhand förstått att han var en extremt duktig pedagog, att han som människa kunde använda sig själv i lärandet på ett sätt som är värt att dokumentera, för det är fortfarande lika unikt. Han kunde konsten att ta in vad alla hans elever i klassen behövde för att optimalt kunna lära sig, ha med det i pedagogiken, och undervisa så att alla fick optimal möjlighet att lära. För honom fanns det inga besvärliga elever, bara svårigheter som var till för att överbryggas och ta tillvara som styrka” (s 132).

~

Med åren lärde hon sig att för människor som fastnat i det lilla värderingsfältet förklarar det stora fältet som ett fenomen tills deras låsning till det lilla släppte och de fick tag på det stora fältet. Deras affekter, det de satt fast i, släppte och plötsligt kunde de tala på ett helt annat sätt och faktiskt lösa problemet. Hon lärde sig sakta att det var frågan om två helt olika fält. Ett litet, där en person befinner sig i det lilla, närsynta fältet där alla händelser är lösryckta ur sitt ur sitt sammanhang och där olika värderingar råder, och ett stort värderingsfritt fält där det större sammanhanget finns och där förklaringarna till det som händer blir helt andra än dem som befinner sig i det närsynta fältet. Det naturliga är att vara i det stora fältet – i den verkliga världen – men när en människas ego eller värderingar tar kommandot faller hon obönhörligt ner i det lilla fältet – i den vanliga världen (s 265).

~

När det gäller djur och växter fanns det inget glapp mellan det materiella och det immateriella. Men i människan kunde det glappet. Men i människan kunde det glappa på många och konstiga sätt. Det som hände då var att det blev som tomma hål inuti människor. Och ur de hålen kom saker och ting som var destruktiva. Men hon kunde också se att det var kroppen som blev rädd och att den startade en reaktion inte gick genom förnuftet utan som kunde ta sig vilket uttryck som helst. Och hon såg att kroppen gjorde detta – hur fel och desperat det än var – för att överleva. Hon kunde se att det som fanns i huvudet inte stod i överrensstämmelse med de impulser som kroppen styrdes av. Det hon såg var att glappet kunde täppas igen eller fyllas om bara den här personen var beredd att leka. Hon visste att de personer som kunde det skulle kunna ändras inuti med ord eller lek eller med någonting som försköt det lilla fält de satt fast i (s 266).

~

Jag vet också vad ett värde är och att det enda värde vi har som människor är att finnas till. Jag finns, och det kan jag vara alldeles nöjd med. Jag vet att när jag kopplar ihop det jag kallar för Iris med det jag kallar för mig själv så uppstår vetenskapen om livets värde och värdet med att vara i livet. Då blir det väldigt tydligt med det sekundära, det som börjar och tar slut. Och då har jag tillgång till all information, både i den riktiga världen och i den vanliga världen. Och som jag har förstått det är det just det alla människor söker i det andliga, fast många människor söker efter det på fel ställen. De tror att det de söker är någonting som finns utanför dem själva och förstår inte att det är ett tillstånd, något man kan hamna i inuti sig själv. De tror felaktigt att de behöver göra någonting för att uppnå det de söker efter, inte att de bara behöver avlägsna det som är i vägen. De vet inte heller att det de söker inte är något permanent tillstånd, utan något som man då och då råkar in i. Det är det som är glimtar av lycka. Och dessa glimtar färgar av sig på allt annat, så de är värdefulla hur korta de än är.

Värdet hänger ihop med att jag är levande i livet, att jag har ett liv som börjar någonstans och som bara går åt ett håll och som upphör. När jag dör finns inte det värdet längre. Men det betyder ju inte att jag själv inte finns: det som samlats ihop och blivit jag och fått erfarenhet återgår ju och finns som

information i atmosfären. Och det finns sen andra människor som suger upp, eftersom vi har den paradoxala egenskapen att vi både är fulländade och ofullständiga. Den dödliga delen av oss gör det möjligt för atmosfären att utvecklas. Atmosfären kan inte förändras om det inte finns någonting som är levande och som föds och dör. Och det är detta som ger livet värde: att vi förändrar atmosfären. Varje liv som levs, även ett aborterat fosters, påverkar atmosfären och tillför någonting till den. Och detta är något man gör antingen man vill eller ej, och det har ingenting att göra med hur elak eller god man är. Därmed åligger det oss att aldrig döma och fördöma andra människor. Att hindra det som är destruktivt är okej, men att straffa andra är som att göra sig till Gud, och det går inte (s 351-352).

Förutom denna bok – en annorlunda barndom har Iris Johansson skrivit följande böcker:

Ett annorlunda liv
En annorlunda verklighet
Ödens vägar